

Abstrakt

VÝCHODISKA: Odborná akademická příprava sociálních pracovníků je velmi důležitá pro rozvoj kvalitní pracovní síly. Sociální pracovníci pracovali s uživateli drog a jejich rodinami od vzniku sociální práce jako oboru. Díky diverzitě cílových skupin a množství služeb, ve kterých mohou sociální pracovníci působit, je jich spousta zaměstnávána ve službách pro uživatele drog. Vzdělání a praxe v sociální práci se dostatečně nesoustředí na oblast zneužívání návykových látek. **CÍLE:** Poskytnout systematický přehled výsledků publikovaných výzkumných studií, zabývajících se univerzitním vzděláním sociálních pracovníků v oblasti zneužívání návykových látek v Evropě a USA. Zjistit, jakým způsobem je vzdělání sociálních pracovníků v oblasti zneužívání návykových látek organizováno.

METODY: Jedná se o systematickou analýzu studií odborné literatury, výsledným produktem je systematické review. V mezinárodních databázích byla dle určených kritérií zadávána daná klíčová slova a jejich kombinace. Cílovou skupinu tvoří studie, zabývající se univerzitním vzděláním sociálních pracovníků v oblasti zneužívání návykových látek. K analýze a zpracování dat byl používán nástroj pro správu referencí – EndNote. Pro zpřehlednění a kategorizaci dat byla použita metoda PRISMA a byl použit flow diagram. Z celkového počtu 552 nalezených studií, bylo do analýzy zařazeno jako způsobilých 19 článků. Vybrané studie byly následně podrobeny informační analýze. Ke kategorizaci dat byla použita metoda vytváření trsů. Všechny postupy byly vypracovány v souladu s etickými normami.

VÝSLEDKY: Sociální pracovníci postrádají v rámci univerzitního vzdělávání odbornou přípravu v empiricky podložených metodách práce s uživateli návykových látek. Více než polovina studentů sociální práce z analyzovaných studií nikdy neobdržela speciální training v oblasti adiktologie a přibližně třetina obdržela někdy v životě alespoň nějakou formu vzdělání v dané oblasti. Je poukazováno na nedostatek konzistence obsahu adiktologických kurzů napříč programy a nepřiliš valnými možnostmi specializovat se v aktivitách, vedoucích ke znalostem této problematiky. Volitelné předměty s adiktologickou tématikou nabízí méně než polovina analyzovaných programů či univerzit, přičemž jsou tyto programy poskytovány s velmi malou časovou dotací. Rovněž je poukazováno na nekonzistentnost adiktologické problematiky v obsahu kurikul sociálních pracovníků. Studium spojitostí mezi vzděláním, znalostmi a postoji v souvislosti s prací s uživateli návykových látek, je pro proces porozumění sociálních pracovníků v adiktologické praxi extrémně důležité. Pozitivní postoj ve vztahu ke klientům užívajícím návykové látky může reflektovat větší shovívavost ve vztahu k problémům spojených s užíváním návykových látek. Studie, popisující implementaci učebních metod s adiktologickým obsahem, jsou prospěšné pro udržení a zdokonalení vědomostí a dovedností, a vhodné pro integraci jako výukového modelu pro sociální pracovníky po praktické i teoretické stránce.

ZÁVĚR A DOPORUČENÍ: Připravenost mnoha studentů sociální práce k práci s adiktologickými klienty, je pravděpodobně nedostatečná. Pro zkvalitnění výuky oborů sociální práce je třeba se zaměřit na renovaci kurikul sociální práce. Do budoucna by měl být kladen důraz na mezioborovou spolupráci na všech úrovních. Je doporučeno zahrnout závislostní problematiku jako součást osnov edukačních programů pro sociální pracovníky a jiné profese; podporovat národní platformy v akreditování, licencování a sjednocování adiktologických programů; klást důraz na evidence-based přístup a systematické rozšiřování výsledků výzkumů napříč akademickými institucemi. Odbornost studentů by měla být získána prostřednictvím znalostí a dovedností obdržených v teoretických i praktických kurzech.

KLÍČOVÁ SLOVA: vzdělávání v sociální práci – zneužívání návykových látek/závislosti – specializace – výcvik